

VOORBERICHT.

Velen schijnen, tot nog in het begin dezer eeuw, hier te lande gemeend te hebben, dat onze vaderlandsche geschiedenis vóór het midden der zestiende eeuw nauwelijks de beoefening waardig was. Ongetwijfeld gingen zij van de meening uit, dat door de godsdienstige en staatkundige hervorming geheel en al gebroken was met de instellingen van vroegere eeuwen, dat men met deze voor goed had afgedaan, dat de kennis van de geschiedenis der zoogenaamde grafelijke regeering, tot niets nuttig was.

Dergelijke dwaling bestaat nog bij niet weinigen, voor wie de geschiedenis van ons land eigenlijk slechts begint met de revolutie in de vorige eeuw, of, wat nog gemakkelijker is, en wat zij voldoende achten, met de invoering der grondwet van 1848.

Voeg daarbij, dat dezulken geen begrip hebben van de ware methode tot beoefening der geschiedenis, en zeer practisch meenen te werk te gaan, wanneer zij onvoorwaardelijk geloof hechten aan de beweringen van bepaalde zoogenaamde autoriteiten, die, beheerscht door politieke of kerkelijke krachten, fantasie geven voor werkelijkheid.

Ongetwijfeld hebben anderen zich op wijsgeeriger standpunt geplaatst. Zij begrepen, dat de geschiedenis van een natie niet begint als eene of andere, meest reeds gedurende eeuwen voorbereide, gebeurtenis, plaats grijpt, evenmin als een mensch begint te leven, wanneer hij tien, twintig, dertig of meer jaren oud is. Zij, die het belang der geschiedenis van een volk erkennen tot kennis van dat volk, zijne neigingen, gebreken en behoeften, hebben dan ook getracht de zaken hooger op te halen.

Sedert de vorige eeuw hebben velen dan ook terecht de geschiedenis der Nederlandsche gewesten, van het begin der vestiging van menschen hier te lande tot heden, met ijver onderzocht. Zij hebben met het autoriteitsgeloof gebroken en, met noeste vlijt, oorkonden en zooveel mogelijk gelijktijdige schrijvers gaan verzamelen. Men is begonnen te trachten uit deze de geschiedenis der Nederlandsche gewesten op te sporen.

Dit belet echter niet, dat, van de vierde of vijfde eeuw tot aan het begin der elfde, nog zeer veel in het duister ligt, niet alleen wat bijzonderheden betreft, maar ook wat groote en belangrijke gebeurtenissen aangaat. De geschiedenis der eerste eeuwen na de invoering van het Christendom, moet nog grootendeels, zoo niet ongeveer geheel, worden opgebouwd.

Daartoe is vooral noodig bekend te zijn met de vorsten die toen het land regeerden, want in de zoogenaamde middeneeuwen was de geschiedenis der volken grootendeels de geschiedenis hunner vorsten. Kent men de lotgevallen van een vorst uit dien tijd, dan kent men ook het voornaamste van de lotgevallen, en van den toestand van zijn volk gedurende diens regeering.

De geschiedenis der landstreken, die tot het oude hertogdom Gelre en het graafschap Zutphen behoorden, heeft talrijke en bekwame beoefenaars gevonden. Zij is, naar wij meenen, zeker niet met minder vrucht bewerkt dan die van eenig ander Nederlandsch gewest. Dit neemt echter niet weg, dat nog veel onbekend is, en voor de elfde eeuw bijna alle zekerheid ontbreekt. Aanleiding vonden wij daarin, om, naar onze geringe krachten, te beproeven, in hoeverre de bestaande leemte kon worden aangevuld.

Daaraan hebben het in 1871 uitgegeven boekje „*De graven in Hameland*” en thans *Hattuarie*, hun oorsprong te danken.

Beide werkjes zijn proeven van genealogiën. De eigenlijke geschiedenis bekleedt daarin slechts eene zeer geringe plaats. Wat hier geleverd wordt is echter geheel nieuw, de vrucht van zelfstandig onderzoek, waarbij wij ons best hebben gedaan door scherpzinnigheid en critiek

uit op zich zelf staande gegevens een geheel te vormen, dat ten minste blijken draagt van eene ernstige poging, om aan de voorwaarden eener wetenschap te voldoen.

Dit strekke tot onze verschooning voor vele tekortkomingen, ook wat den vorm betreft. Zou ons werk eenige waarde hebben, dan moesten wij niet alleen de resultaten van ons onderzoek mededeelen, maar tevens, althans in grove trekken, het onderzoek zelf teruggeven. Daardoor waren wij genoodzaakt onze stof fragmentarisch te behandelen en afstand te doen van het genoeg, eene geregelde geschiedenis te geven.

Bij ons onderzoek volgden wij eene bepaalde methode. Zooveel mogelijk hebben wij de rekenkunde toegepast. Gedurig hebben wij, in het boekje zelf op die methode gewezen, en alzoo is het niet noodig daarop hier terug te komen.

Wij onderstellen, dat ieder die belang stelt in de geschiedenis van Gelderland, de *Oordeelkundige Inleiding* van Bⁿ. VAN SPAEN bij de hand heeft, en deze bij het lezen van ons boekje, zooveel als noodig is, zal naslaan. Ook, dat de voortreffelijke oorkondenboeken van LACOMBLET en Bⁿ. SLOET, niet zullen ontbreken. Daarin zal men de bewijzen vinden bij namen en jaartallen, wanneer geene andere bronnen genoemd worden. Wij hebben geene oorkonden laten overdrukken die reeds zijn uitgegeven, om de kosten niet noodeloos te vermeederen, en nog niet uitgegevene zijn wij niet zoo gelukkig geweest te bemachtigen. Het archief te Arnhem, hoe belangrijk ook, bevat niets 't welk betrekking heeft op het door ons behandelde tijdvak, of het is te vinden in het reeds vermelde standaardwerk van Bⁿ. SLOET. In Duitsche archieven is, mogelijk, nog wel iets wat ons van dienst had kunnen zijn, maar het ontbrak ons aan de middelen in deze zelf te zoeken of te laten zoeken.

De gemeentelijke bibliotheek te Arnhem bevat daarentegen eene tamelijk volledige verzameling van merkwaardige en kostbare werken, die ons bij onzen arbeid van zeer veel nut zijn geweest. Wat wij buitendien nog noodig achtten, hebben wij getracht ons van elders te verschaffen.

In de Aanteekeningen zal de lezer ongetwijfeld veel vinden, wat ook voor andere dan Geldersche streken niet onbelangrijk is. In de Stamtafelen zal men een overzicht bezitten van de door ons verkregen resultaten, die voor een groot gedeelte te verrassend zijn, dan dat ze voetstoots kunnen worden aangenomen. Ze zullen alzoo, naar ik hoop, tot kennismaking met mijne stellingen opwekken, en aanleiding geven tot verder onderzoek. Ik heb het vertrouwen, dat mijn werk dat verdragen kan.

Ten slotte maak ik van deze gelegenheid gebruik mijnen dank te betuigen aan allen, die mij in deze onderneming hunne hulp hebben verleend; inzonderheid aan den heer Mr. Alex. VerHuell, den wijsgeerigen kunstenaar en geleerde, ben ik veel verplicht, terwijl de welbekende genealoog de heer A. A. Vorsterman van Oyen te 's-Gravenhage, de uitgaaf heeft vergemakkelijkt en welwillend mij zijne zeer gewaardeerde hulp verleende.

A. J. C. KREMER.

De Praest bij Arnhem, April 1887.